

Byla C-179/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. balandžio 7 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Curtea de Apel București (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. kovo 3 d.

Apeliantė:

Fondul Proprietatea SA

Kitos proceso šalys:

Guvernul României

Likviduojama SC Complexul Energetic Hunedoara SA

SC Complexul Energetic Oltenia SA

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica“ SA

Į bylą įstojusi šalis:

Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri

Pagrindinės bylos dalykas

Teismui pateiktas administracinis skundas, kuriuo prašoma panaikinti *Hotărârea Guvernului României nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică* (Rumunijos vyriausybės nutarimas Nr. 138/2013 dėl energijos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, toliau – HG Nr. 138/2013). Pirma, nesutariama, ar šiuo aktu suteikiama valstybės pagalba, ir, antra, ar šis aktas prieštarauja Direktyvai 2009/72.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Remiantis SESV 267 straipsniu, prašoma išaiškinti SESV 107 straipsnį, 108 straipsnio 3 dalį ir Direktyvos 2009/72/EB 15 straipsnio 4 dalį.

Prejudiciniai klausimai

a) Ar Rumunijos valstybės priimtu teisės aktu, kuriame dviem bendrovėms, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, numatyta:

a.1. suteikti pirmenybinę prieigą prie dispečerinio valdymo ir nustatyti perdavimo sistemos operatoriaus pareigą iš tų bendrovių pirkti papildomas paslaugas, ir

a.2. suteikti garantuotą prieigą prie elektros tinklų tų bendrovių pagamintai elektros energijai ir taip užtikrinti jų tęstinę veiklą,

buvo suteikta valstybės pagalba, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnį, t. y. priemonė, kurią finansuoja valstybė arba kuri finansuojama iš valstybės išteklių; ar jis yra atrankinio pobūdžio ir gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą? Jeigu atsakymas teigiamas, ar apie šią valstybės pagalbą reikia pranešti pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį?

b) Ar tai, kad Rumunijos valstybė suteikia garantuotą prieigą prie elektros tinklo dviem bendrovėms, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, ir taip užtikrina jų tęstinę veiklą, atitinka Direktyvos 2009/72/EB 15 straipsnio 4 dalies nuostatas?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 107 straipsnis ir 108 straipsnio 3 dalis

2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/54/EB: 15 straipsnio 4 dalis;

2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, iš dalies keičiančios bei vėliau panaikinančios Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB, 60 konstatuojamoji dalis, 16 straipsnio 2 dalies b punktas;

2006 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/89/EB dėl priemonių siekiant užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą ir investicijas į infrastruktūrą 5 konstatuojamoji dalis.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Hotărârea Guvernului României nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică (Rumunijos vyriausybės nutarimas Nr.138/2013 dėl elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių patvirtinimo). Pagal šį aktą kitoms proceso šalims *SC Complexul Energetic Hunedoara SA* (toliau – CEH) ir *SC Complexul Energetic Oltenia SA* (toliau – CEO) buvo suteikta garantuota prieiga prie elektros tinklų joms priklausančiose termoelektrinėse pagamintai energijai. Be to, *Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica“ SA* (Nacionalinė elektros energijos perdavimo bendrovė, toliau – *Transelectrica*), kaip perdavimo sistemos operatoriui, buvo nustatyta pareiga užtikrinti pirmenybinį minėtos elektros energijos dispečerinį valdymą, *Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei* (Nacionalinė energetikos sektoriaus reguliavimo tarnyba, toliau – ANRE) priimtose taisyklėse nustatytais sąlygomis. Galiausiai, siekiant išlaikyti Nacionalinės elektros energijos sistemos saugumo lygį, minėtoms dviem komercinėms bendrovėms buvo nustatytas įpareigojimas ANRE priimtose taisyklėse numatytais sąlygomis teikti bendrovei *Transelectrica* tam tikros elektros galios papildomas paslaugas. Tokios priemonės buvo taikomos laikotarpiu nuo 2013 m. balandžio 15 d. iki 2015 m. liepos mėn. 1 d., vėliau jų taikymas tikrai CEH buvo pratęstas iki 2017 m. gruodžio 31 d.

Legea nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale (Elektros energijos ir gamtinių dujų įstatymas Nr.123/2012, toliau – Įstatymas Nr.123/2012) 5 straipsnio 3 dalis, kuria į Rumunijos teisę perkelta Direktyva 2009/72 ir kuri yra HG Nr.138/2013 teisinis pagrindas: „dėl priežasčių, susijusių su elektros energijos tiekimo saugumu, vyriausybės sprendimu gali būti suteikta garantuota prieiga prie elektros energijos tinklų elektros energijai, pagamintai elektrinėse, kuriose naudojamas šalyje pagamintas kuras, tačiau tik tokiam kiekiui per metus, kuris atitinka pirminės energijos kiekį, neviršijantį 15 % viso lygiaverčio kuro kiekio, būtino galutinį valstybės suvartojimą atitinkančiam elektros energijos kiekiui pagaminti“.

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 Apeliantė *Fondul Proprietatea SA* (toliau – apeliantė) yra *Hidroelectrică SA* – bendrovės, gaminančios elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių, kuri yra didžiausia papildomų paslaugų teikėja Rumunijoje, – mažumos akcininkė. Pagrindinė šios bendrovės akcininkė yra Rumunijos valstybė. Kitos proceso šalys CEH ir CEO yra dvi bendrovės, kurių didžiausia akcininkė irgi yra Rumunijos valstybė ir kurios gamina elektros energiją ne iš atsinaujinančių išteklių, o iš šalyje pagaminamo kuro. Kita proceso šalis *Transelectrica* yra bendrovė, kurios didžioji kapitalo dalis priklauso valstybei ir kuri yra vienintelė elektros energijos perdavimo sistemos valdytoja Rumunijoje.

- 2 HG Nr. 13/2013 *Note de fundamentare* (parengiamieji dokumentai) nurodytos priežastys, dėl kurių šis aktas buvo priimtas. Teigiama, jog, siekiant užtikrinti nacionalinės elektros energijos sistemos saugumą ir patenkinti energijos suvartojimo poreikius nacionaliniu mastu, būtina naudoti mišrų kurą elektros energijai gaminti. Sudarydama šį mišinį, Rumunijos vyriausybė ypatingą dėmesį skyrė pirmenybiniam vidaus energetikos išteklių naudojimui siekiant užtikrinti energetikos saugumą ir nepriklausomumą.
- 3 Dėl eksponentinio elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių pajėgumų padidėjimo ankstesniais metais ir atsižvelgiant į jų augimo prognozes paskesniais metais, reikėjo imtis priemonių, užtikrinančių elektros energijos tiekimą vadovaujantis Direktyvos 2005/89 5 konstatuojamojoje dalyje išdėstytais argumentais.
- 4 Siekiant užtikrinti sistemos pajėgumų pakankamumą ir saugiai patenkinti elektros energijos paklausą, reikėjo, kad elektrinės nacionalinėje elektros energijos sistemoje užtikrintų tam tikrą disponuojamą galią, kuri turi būti daug didesnė nei aktyviausio vartojimo metu suvartojama galia. Taip pat buvo privaloma užtikrinti, kad sistemos operatorius nuolat turėtų elektros energijos atsargų, kuriomis būtų galima išlyginti nuolatinius apkrovos svyravimus. Dėl eksponentiškai didėjusio iš atsinaujinančiųjų išteklių gaminamos elektros energijos kiekio šie svyravimai buvo labai išaugę, nes šių elektros energijos gamintojų galimybės buvo ribotos, o jų vykdoma gamyba – nekontroliuojama. Taigi pajėgumų atsargos buvo absoliučiai būtinos sistemos pajėgumų pakankamumui užtikrinti.
- 5 Todėl potencialių pajėgumų atsargų sumažinimas tam, kad būtų galima nutraukti tam tikrų tradicinį kurą naudojančių elektros energijos gamybos pajėgumų eksploatavimą, turėjo neigiamos įtakos nacionalinės elektros energijos sistemos tiekimo saugumui ir netgi šalies energetiniam saugumui.
- 6 Parengiamuosiuose dokumentuose taip pat buvo nurodyta, kad 2014 m. lapkričio mėn. bus pradėtas įgyvendinti Čekijos, Slovakijos, Vengrijos ir Rumunijos rinkų sujungimo projektas „4M – Market Coupling“. Dėl tarpvalstybinio tinklų sujungimo pajėgumų didėjimo Rumunijos vakarų tinkle reikėjo, kad šioje zonoje būtų sutelkti dideli elektros energijos gamybos pajėgumai.
- 7 Elektrinių, kurios elektros energiją gamino iš neatsinaujinančiųjų išteklių, visų pirma tų, kurios naudojo anglis, veiklos sąnaudos išaugo, nes jos negalėjo veikti nuolat, ir kiekvieną kartą, kai būdavo sustabdomos, nebegalėdavo teikti papildomų paslaugų, nes jų paleidimui prireikdavo daug laiko ir labai daug lėšų. Taigi šios elektrinės negalėjo konkuruoti rinkoje ir sumažino savo indėlį į energijos poreikių tenkinimą, o tai turėjo įtakos kasyklų sektoriui, nes sumažėjo elektros energijos gamybos procese sunaudojamas anglių kiekis.
- 8 Tokiomis aplinkybėmis buvo konstatuota, kad tam tikrų elektrinių, elektros energiją gaminančių iš neatsinaujinančiųjų išteklių, veikimas yra būtinas siekiant užtikrinti nacionalinės elektros energijos sistemos aprūpinimą ir šalies energetinį

savarankiškumą. Tokioje padėtyje buvo atsidūrusios CEH ir CEO priklausančios šiluminės elektrinės, kurios veikė naudodamos šalyje pagamintą kurą ir reikšmingai prisidėjo prie tam tikrų labai nuostolingų nacionalinės elektros energijos sistemos zonų saugumo. Vis dėlto, atsižvelgiant į ilgą šiluminių elektrinių paleidimo laiką, šios dvi bendrovės negalėjo vykdyti energijos skirstytojo užsakymų, kad užtikrintų papildomų paslaugų teikimą, jeigu jose nebuvo pasiekama tam tikra elektros energijos galia.

- 9 Remdamasi šiais argumentais, pagal Įstatymo Nr. 123/2012 5 straipsnio 3 dalį Rumunijos vyriausybė priėmė HG Nr. 138/2013, pagal kurią buvo suteikta garantuota prieiga prie elektros tinklų CEH ir CEO gaminamai elektros energijai, užtikrintas pirmenybinis šios elektros energijos tiekimo dispečerinis valdymas ir šioms dviem bendrovėms nustatyta pareiga teikti papildomas paslaugas esant tam tikrai nustatytai elektros galiai.
- 10 Manydama, kad šis aktas padarė žalos jai, kaip *Hidroelectrica SA* akcininkei, apeliantė pateikė administracinį skundą, kuriame paprašė panaikinti HG Nr. 138/2013; ji, be kita ko, nurodė, kad buvo suteikta neteisėta valstybės pagalba. *Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri* (Ekonomikos, energetikos ir verslo ministerija) įstojo į bylą kitos proceso šalies – Rumunijos vyriausybės – pusėje. *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) priėmė sprendimą dėl šio skundo. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo buvo pateiktas apeliacinis skundas *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis kasacinis ir teisingumo teismas, Rumunija); jis panaikino skundžiamą sprendimą, nes visi apeliantės nurodyti neteisėtumo pagrindai nebuvo išnagrinėti iš esmės, ir grąžino bylą *Curtea de Apel București*; šis teismas nutarė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 11 Dėl **neteisėtos valstybės pagalbos** suteikimo pagal HG Nr. 138/2013 **apeliantė** teigia, kad tenkinamos visos SESV 107 straipsnyje nustatytos sąlygos.
- 12 Dėl sąlygos, kad *priemonė turi būti finansuojama valstybės arba iš valstybės išteklių*, ji iš esmės teigia, kad suteikus garantuotą prieigą prie elektros tinklų, CEH ir CEO gali įgyti teisę parduoti savo pagamintą energiją pirmiau už konkurentus. Bet kuriuo atveju, vyriausybės sprendimu vykdomas iš energijos rinkos gautų finansavimo šaltinių nukreipimas į tam tikrus gamintojus yra tam tikra finansavimo iš valstybės išteklių forma. Be to, papildomoms paslaugoms iš CEH ir CEO įsigyti naudojami valstybės ištekliai, priskirti prie bendrovės *Transelectrica*, kurios didžioji kapitalo dalis priklauso valstybei, turto. Su valstybinėmis bendrovėmis susijusioje byloje Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad naudodamasi savo dominuojančia padėtimi valstybė gali nukreipti jų išteklius tam tikroms įmonėms suteikiamiems konkretiems pranašumams finansuoti.

- 13 Dėl *atrankinės pagalbos buvimo* sąlygos ieškovė teigia, jog iš bylos aplinkybių matyti, kad ji tenkinama. Iš tikrųjų HG Nr. 138/2013 suinteresuotos elektrinės veikia ne nuolat, nes neturi energijos pirkėjų, kurie užtikrintų nepertraukiamą jų veikimą. Techniniu požiūriu, dėl ilgų paleidimo terminų CEH ir CEO priklausančios elektrinės gali teikti tam tikras papildomas paslaugas tik tuo atveju, jei yra eksploatuojamos tuo metu, kai *Transelectrica* pateikia atitinkamą prašymą. Be to, paleidžiant šias elektrines patiriamos labai didelės sąnaudos.
- 14 Siekdama pašalinti šiuos trūkumus, Rumunijos valstybė priėmė HG Nr. 138/2013 ir suteikė atrankinį pranašumą, patvirtindama visą nuostatų rinkinį, apimančią garantuotą prieigą prie elektros tinklų, pirmenybinę elektros energijos dispečerinį valdymą ir papildomų paslaugų teikimo garantiją. Taigi HG Nr. 138/2013 yra nustatyta šių dviejų bendrovių pirmenybės teisė į elektros energijos dispečerinį valdymą, susieta su jų „pareiga“ teikti papildomas paslaugas. Kalbant konkrečiai, tai reiškia, kad *Transelectrica* privalo, nepaisydama ekonominiiais argumentais pagrįsto eiliškumo, pirmiausia pirkti šias paslaugas iš CEH ir CEO. Ši lengvata yra šioms dviem bendrovėms suteiktas atrankinis pranašumas. Jeigu nebūtų priimtas HG Nr. 138/2013, papildomos paslaugos būtų perkamos remiantis konkurencijos kriterijais, atsižvelgiant į mažiausią siūlomą kainą.
- 15 Be to, Rumunijos valstybė suteikė šioms dviem bendrovėms garantuotą prieigą prie elektros tinklų. Tai reiškia, kad CEH ir CEO gali būtų tikros, jog galės tiekti tam tikrą elektros energijos kiekį, kad būtų užtikrintas tęstinis jų veikimas. Pagal HG Nr. 138/2013 CEH ir CEO suteiktas „apsauginis tinklas“, nes elektros energijos tiekėjai privalo iš šių subjektų pirkti dalį elektros energijos, kurią tiekia vartotojams.
- 16 Apeliantės teigimu, garantuotos prieigos mechanizmas buvo sukurtas, kad būtų galima tiekti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, siekiant paskatinti naudoti netaršius ekologiškus gamybos išteklius. Tačiau Rumunijos valstybė šią sistemą pritaikė CEH ir CEO (gaminančioms taršią šiluminę energiją), siekdama suteikti joms minėtus pranašumus. Todėl įdiegus šias priemones abi bendrovės įgijo komercinį pranašumą prieš konkurentus.
- 17 Dėl sąlygos, susijusios su *poveikiu valstybių narių tarpusavio prekybai ir su konkurencijos iškreipimu*, apeliantė teigia, kad aplinkybę, jog konkurencija buvo iškreipyta, nulemia nagrinėjamos priemonės žalingas poveikis energijos rinkoje veikiantiems subjektams, kurie patiria žalą dėl to, kad neturi garantuotos prieigos prie elektros tinklo. Vieninteliai gamintojai, kuriems ši teisė buvo suteikta, yra CEH ir CEO. Be to, įpareigojant *Transelectrica* pirkti papildomas paslaugas iš CEH ir CEO neatsižvelgiama į didelę šių dviejų bendrovių gaminamos energijos kainą, taigi nepaisoma konkurencingumo kriterijų.
- 18 Galiausiai, kiek tai susiję su *pareiga pranešti*, reikia pažymėti: kadangi valstybės pagalbos buvimo sąlygos yra tenkinamos, apie nagrinėjamą priemonę turėjo būti pranešta Komisijai, kad ši įvertintų jos suderinamumą su konkurencija. Vien tai, kad nebuvo pranešta, reiškia, jog nagrinėjama priemonė yra neteisėta.

- 19 Dėl Direktyvos 2009/72 **15 straipsnio 4 dalies perkėlimo į nacionalinę teisę** pažymėtina, kad vadovaudamasi Įstatymo Nr. 123/2012 5 straipsnio 3 dalimi ieškovė teigia, kad, nors abi nuostatos susijusios su tos pačios rūšies energijos gamintojais, t. y. gamintojais, kurie naudoja šalyje išgaunamą kurą kaip pirminį šaltinį, ir jose numatyta ta pati ribinė vertė, t. y. 15 % visos pirminės energijos, reikalingos elektros energijai gaminti, vis dėlto tarp jų yra vienas didelis skirtumas. Iš tikrųjų direktyvoje yra numatyta išimtinė priemonė, kuria, laikantis tam tikrų griežtų sąlygų, tam tikriems gamintojams suteikiama pirmenybinė prieiga, o Įstatymo Nr. 123/2012 5 straipsnio 3 dalyje yra numatyta garantuota prieiga prie elektros tinklų.
- 20 Be to, sąvoka „garantuota prieiga“ yra autonomiška Sąjungos teisės sąvoka, apibrėžta Direktyvos 2009/28 60 konstatuojamojoje dalyje. Šios direktyvos 16 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta, kad valstybės narės užtikrina, kad iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintai elektrai būtų teikiama pirmenybinė arba garantuota prieiga prie tinklo sistemos. Taigi, apeliančės teigimu, garantuota prieiga yra suteikiama tik iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintai elektrai tiekti ir jos neleidžiama naudoti iš neatsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintai elektrai tiekti, kaip yra CEH ir CEO pagamintos energijos atveju. Todėl atrodo, kad garantuotos prieigos suteikimas šių dviejų bendrovių pagamintos elektros energijos tiekimui yra Direktyvos 2009/72 15 straipsnio 4 dalies nuostatų pažeidimas.
- 21 **Kitos proceso šalys ir įstojusi į bylą šalis** teigia, kad SESV 107 straipsnyje nustatytos valstybės pagalbos buvimo sąlygos netenkinamos, todėl apie nagrinėjamą priemonę neturėjo būti pranešta, o Direktyvos 2009/72 15 straipsnio 4 dalis buvo teisingai perkelta į nacionalinę teisę Įstatymo Nr. 123/2012 5 straipsnio 3 dalimi.
- 22 Šiuo klausimu **Rumunijos vyriausybė** tvirtina, kad ANRE yra institucija, kompetentinga parengti, patvirtinti ir prižiūrėti privalomų teisės aktų taikymą nacionaliniu lygmeniu, kad būtų užtikrintas elektros energijos sektoriaus ir rinkos veikimas veiksmingumo, konkurencijos, skaidrumo ir vartotojų apsaugos sąlygomis. Remdamasi Sąjungos teisės aktais (visų pirma direktyvomis 2009/28, 2012/27 ir 2009/72) ir Įstatymu Nr. 123/2012, ANRE susiejo nuostatas dėl garantuotos arba pirmenybinės prieigos suteikimo ir pirmenybinio elektros energijos dispečerinio valdymo su balansavimo rinkoje taikomomis normomis, pagal kurias dispečerinio valdymo įtaisai naudojami taikant naudingumo kriterijų.
- 23 Tačiau HG Nr. 138/2013 pažymėta, kad *Transelectrica* privalo ANRE nustatytomis sąlygomis užtikrinti pirmenybinį CEH ir CEO pagamintos elektros energijos dispečerinį valdymą. Be to, abiejų bendrovių pareigai teikti papildomas paslaugas taikomos ANRE teisės aktuose nustatytos sąlygos. Sąnaudas, susijusias su papildomų paslaugų teikimo veikla, pagrindžia gamintojai ir patvirtina ANRE, laikydamasi taikytinų ES ir nacionalinės teisės aktų bei vadovaudamasi ANRE sprendimu patvirtintais reguliuojamųjų tarifų nustatymo metodais.

- 24 Remdamasi HG Nr. 138/2013 parengiamaisiais aktais, į bylą įstojusi **Ekonomikos, energetikos ir verslo ministerija** tvirtina, kad pastarasis aktas buvo priimtas siekiant užtikrinti Nacionalinės elektros energijos sistemos veikimą ir elektros energijos tiekimo saugumą.
- 25 HG Nr. 138/2013 aprašoma gamybos įrenginių dispečerinio valdymo veikla siekiant subalansuoti nacionalinę elektros energijos sistemą. Šiuo klausimu, perdavimo ir sistemos operatoriaus (*Transelectrica*) prašymu, CEH ir CEO gali ANRE nustatytais sąlygomis teikti papildomas paslaugas. Šioje sistemoje, remiantis ANRE patvirtinta metodika, nustatoma reguliuojama šių paslaugų teikimo kaina. Patvirtinta papildomų paslaugų teikimo kaina yra panaši į vidutinę svartinę šios rūšies paslaugų pirkimo kainą laisvojoje rinkoje.
- 26 Vadovaudamasi Direktyva 2009/72 ir nacionalinės teisės aktais, ANRE nustato objektyvius, skaidrius ir nediskriminuojančius kriterijus visiems gamintojams, kad nebūtų daroma žala sklandžiam elektros energijos rinkos veikimui ir kitų šioje rinkoje veikiančių gamintojų veiklai. Taikytini teisės aktai ir HG Nr. 138/2013 negali daryti neigiamo poveikio kitų rinkoje veikiančių ūkio subjektų interesams. Šių priemonių taikymas neiškraipo elektros energijos rinkos ir nenulemia antikonkurencinio požiūrio, nes papildomos paslaugos nustatomos objektyviai, atsižvelgiant į esamos rinkos sąlygas, o šių paslaugų kainą reguliuoja ANRE.
- 27 Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, įstojusi į bylą šalis tvirtina, kad valstybės pagalbos buvimo galimybę reikia atmesti.
- 28 Kita proceso šalis *Transelectrica* pažymi, kad visi gamintojai, su ja sudarę sutartį dėl papildomų paslaugų teikimo atitinkamoje (laisvoje arba reglamentuojamoje) rinkoje, privalo balansavimo rinkoje pasiūlyti ne mažesnę nei sutartyje nurodytą kiekį. Atsargų panaudojimas balansavimo rinkoje neužtikrinamas nė vienam papildomų paslaugų teikėjui, nes vykdomas pagal rinkos taisykles, taikant naudingumo kriterijų. Ši taisyklė taikyta ir gamintojams, kuriems skirtas HG Nr. 138/2013, nes nėra jokios garantijos, kad jų tiekiamą balansuojamąją energiją bus panaudota pirmenybės tvarka (ne pagal naudingumo kriterijų).
- 29 Rumunijos papildomų paslaugų rinka yra labai koncentruota ir, nepaisant atsargų rūšies, pasižymi nedidele konkurencija. Esant ribotai pasiūlai, minėtų paslaugų kainos laisvojoje rinkoje yra didelės ir daugeliu atvejų vidutinės svartinės pasiūlymo kainos viršija reguliuojamas kainas. Tokiomis aplinkybėmis neįmanoma užtikrintai teigti, kad, jeigu nebūtų taikomos HG Nr. 138/2013 nuostatos, atsargų pirkimo kaina būtų buvusi gerokai mažesnė.
- 30 ANRE priimtuose taikytinuose teisės aktuose vartojama pirmenybinio dispečerinio valdymo sąvoka buvo perimta iš Sąjungos teisės aktų, tačiau nebuvo išsaugota pirminė šios sąvokos reikšmė. Iš tikrųjų, pagal ANRE priimtus teisės aktus, pirmenybinis dispečerinis valdymas yra vykdomas tik tais atvejais, kai tam tikromis konkrečiomis sąlygomis, siekiant suderinti nacionalinę elektros energijos sistemą dėl didelio pajėgumų pertekliaus, prireikia sumažinti galią. Minėtas

pirmenybinis dispečerinis valdymas yra glaudžiai susijęs su balansavimo rinkoje nustatytu naudingumo kriterijumi, pagal jį rinkos dalyviams nesuteikiami konkurenciniai pranašumai ir jis taikomas tiktai balansavimo rinkoje pasiekus tam tikrą dienos pasiūlymų skaičių.

- 31 Elektrinėms, kurioms skirtas HG Nr. 138/2013, pirmenybinis dispečerinis valdymas netaikomas, nes, kaip tai iš tikrųjų numatyta galiojančiuose teisės aktuose, jis taikomas atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir kogeneracijos būdu pagamintai energijai, o pirmenybė joms teikiama tais atvejais, kai kasdienių pasiūlymų kaina elektros energijos rinkoje nukrenta žemiau 0,1 lėjų/MWh vertės, ir tik jeigu elektros energijos rinkoje yra sudarytos sutartys.
- 32 Galiausiai atsakovės taip pat pabrėžia, kad projektą, kuriuo remiantis buvo priimtas HG Nr. 138/2013, išnagrinėjo *Consiliul Concurenței* (Konkurencijos tarnyba), kuri pateikė teigiamą nuomonę ir nurodė, kad priemonės, kurių imtasi elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti, yra svarbesnės už valstybės pagalbos taisykles. Be to, ANRE pranešė, kad nagrinėjamos priemonės atitinka taikytinus teisės aktus ir neprieštarauja ANRE nustatytam teisiniam pagrindui.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad šiuo metu, aukščiausiajam teismui atmetus kasacinį skundą ir sugražinus bylą, ją iš esmės nagrinėjantis teismas yra sąsistomas Kasacinio teismo sprendimo. Iš *Înalta Curtea de Casație* sprendimo matyti, kad nagrinėtinas klausimas yra valstybės pagalbos buvimo arba nebuvimo aspektas. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sutinka su apeliančės išreikštomis abejonėmis dėl Direktyvos 2009/72 15 straipsnio 4 dalies perkėlimo į nacionalinę teisę tinkamumo.
- 34 Dėl **pirmojo klausimo**, priminęs apeliančės argumentus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad panašu, jog Rumunijos valstybė priėmė HG Nr. 138/2013, siekdama suteikti CEH ir CEO daugiau pranašumų, konkrečiai: garantuotą galimybę parduoti elektros energiją, pagamintą nuolat veikiant elektrinėms; mažesnes papildomų paslaugų teikimo sąnaudas, nes išvengiama elektrinių paleidimo išlaidų ir sumažėja energijos gamybos kaina; galimybę parduoti energiją tiek laisvojoje rinkoje, tiek reguliuojamoje rinkoje.
- 35 Būtinybė kreiptis į Teisingumo Teismą kyla dėl bylos aplinkybių, nes HG Nr. 138/2013 nurodytiems gamintojams suteiktas pranašumas atsiranda ne dėl paprasto tam tikros pinigų sumos, turto ar kitos vertybės perdavimo, o dėl sudėtingo energijos rinkos veikimo mechanizmo.
- 36 Dėl **antrojo klausimo** prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad HG Nr. 138/2013 buvo priimtas vadovaujantis Įstatymo Nr. 123/2012 5 straipsnio 3 dalimi – nuostata, kuria į nacionalinę teisę perkelta Direktyvos 2009/72 15 straipsnio 4 dalis. Nepaisant to, šios dvi nuostatos skiriasi,

nes direktyvos 15 straipsnio 4 dalimi siekiama užtikrinti pirmenybę valdyti elektros energijos tiekimą dispečeriniu būdu, o Įstatymo Nr. 123/2012 5 straipsnio 3 dalis yra susijusi su garantuota prieiga prie elektros tinklų.

- 37 Todėl reikia nustatyti, kad Direktyvos 15 straipsnio 4 dalis yra išimtinė ir siaurai taikoma nuostata pagal kurią leidžiama suteikti tik pirmenybinę prieigą, o ne garantuotą prieigą, reglamentuojamą HG Nr. 138/2013, ypač turint omenyje, kad sąvoka „garantuota prieiga“ yra autonomiška sąvoka, apibrėžta Direktyvos 2009/28 60 konstatuojamojoje dalyje. Iš šios direktyvos turinio matyti, kad garantuota prieiga suteikiama tik tai tuo atveju, kai elektros energija išgaunama iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, o kai elektros energija gaminama iš neatsinaujinančiųjų energijos išteklių, tokia prieiga nesuteikiama. Suteikiant garantuotą prieigą CEH ir CEO pagamintai elektros energijai, atrodo, pažeidžiamos Direktyvos 2009/72 15 straipsnio 4 dalies nuostatos.
- 38 Todėl reikia nustatyti, ar, remdamasi šia nuostata, valstybė narė gali suteikti garantuotą prieigą prie elektros tinklų tam tikroms bendrovėms, gaminančioms energiją iš neatsinaujinančiųjų išteklių.